

Buzağılarda Salmonellosis

Salmonellosis (Salmoneloz) tüm sıcak kanlı hayvanlarda görülebilen, insanlara bulaşma potansiyeli olan, yüksek oranda bulaşıcı, ölümcül bir hastalıktır. Hastalık etkeni *Salmonella* adı verilen gram negatif bir bakteridir.

Salmoneloz buzağılar için çok tehlikeli bir hastalık olup, tüm dünyada buzağılar yönünden başlıca sağlık ve hayvan refahı sorunu olarak kabul edilir.

Buzağılarda görülen Salmonellosis etkenleri *Salmonella typhimurium*, *S.newport* ve *Salmonella dublin* (*Salmonella enterica*, Subspecies *enterica* serovar *dublin*) olarak bilinmektedir.

Hastalık buzağılarda 2-12 haftalık yaşlarda (14-84 günlükken) görülür.

EGEVET & ATAFEN

Tahir
YAVUZ

Veteriner Hekim
Atafen A.Ş. Kurucu
Ortak

tahir@atafen.com.tr - Fax: (0232) 877 20 43

40C nin altında *Salmonella* bakterisi ölürlü. Antiseptiklerin birçoğu mikrobu öldürür.

Mikroorganizma iç organlara, lenf yumrularına yerleşerek hayvanların taşıyıcı olmasına yol açar. Enfekte sürülerden bilmeden alınarak getirilen hayvanlar, sağlıklı sürüye hastalığı da taşımış olur.

Sürüde koşullar kötüyse, nemli, kötü havalandırmalı, kapalı, kalabalık, sıkışık barınaklarda uygun nemi ve pH aralığını bulduğunda

Bağırsak yangısı, şiddetli ishal, dizanteri tarzında ishal, sancı, yüksek ateş, durgunluk, hızlı zayıflama şeklinde ortaya çıkar. Aşırı su kaybı, koma, mikroorganizmanın ve toksinlerinin kana karışması ile birlikte durum ölüme kadar gidebilir.

Ishal kötü kokulu, kanlı, pihtılı, sümüksü halde olur. Dışkı çoğulukla gri renkli ishal şeklinde olduğu gibi, taze kan izleri de görülür.

Hastalık zatürre ile kombine olabilir. Ölmeyen buzağılarda öksürük süregen hale gelebilir.

Bazı buzağılarda eklem yangısı ve beyin zarı yangısı da görülebilir.

Sürüde yavru atma, erken doğum, ölü doğum, zayıf, yaşama gücü olmayan buzağı gibi vakalar görülyorsa Salmoneloz akılda bulundurulmalıdır.

Hastalık stres, kalabalık, sıkışık ortamlar, kötü havalandırma gibi koşullarda ortaya çıkar.

Nakliye, besleme hataları, besin maddeleri eksiklikleri hastalığı tetikler.

Salmonella bakterisi hızla çoğalır.

Hayvanlar arasında belirti göstermeyen, subklinik (gizli) vakaların olabileceği akıldan çıkarılmamalıdır.

Hastalığın yayılmasında ve şiddetlenmesinde en önemli etkenin kötü çevresel koşullar, sürü yönetimindeki aksaklılıklar olduğu bilinmelidir.

Salmoneloz tedavisi mümkündür. Antibiyotikler, ağızdan ve damardan verilen sıvılar ile hastalar tedavi edilebilir. Tedaviye erken başlamak, hızlı ve etkin bir tedavi yapmak şarttır. Uzayan tedavilerin antibiyotik direnci, yararlı bakterilerin yok olması, işkembe ve abomasumda mantar enfeksiyonlarına yol açması gibi sorunlar oluşturacağının göz önüne alınmak gereklidir.

Hastalığın yurtdışında aşısı vardır. Buzağilar için, mikroorganizma tesbiti ile, otovaksin (özaşı, çiftliğe özel veya bölgeye özel aşısı) yapılabilir.

Salmonelozda korunmanın temeli "Kuru ve Temiz"

Salmonelloz akla gelebilicek her türlü yolla bulasır ve yayılır. Asıl bulasma yolu fekal-oral yoldur.

Yani dışkı-ağız yoluyla bulasma hastalığın yayılmasında başlıca rolü oynar.

Bunun yanı sıra ağız ve burun akıntıları, ağız sütı, süüt, başıboş kedi ve köpekler, kemirciler, yabani hayvanlar, sinekler, kuşlar ve insanlar hastalığı bulaştıran, yayan sebepler arasında sayılabilir. İçirme sondaları, biberonlar, giysiler, çizmeler, malzeme ve ekipmanlar, gübre taşıyıcıları, kovalar yayılma sebebidir. Bulaşık yem hammaddeleri, yemlik ve suluk yayılmada rol oynar.

Mikroorganizma toprakta, tozda, suda, nemli ortamlarda 4-5 yıl canlı kalabilir. Hava yoluyla da bulasabilir. Donma halinde; -

ilkesine dayanır. Bilinen tüm biyogüvenlik önlemleri eksiksiz alınmalıdır. Buzağların direncini kırabilecek stres faktörlerinin düzeltilmesi şarttır. İyi havalandırma, konfor, buzağların erginlerden ayrı tutulması, hastalık şüphesinde derhal hastaların sağlıkılılardan ayrılmazı, ağız sütünün ve süttün pastörize edilerek kullanılması alınacak diğer önlemlerdir. Hastalık bir eradikasyon ve biyogüvenlik protokolü ile sürüden uzaklaştırılabilir. Test yaparak hastalıklı olanların tesbiti ve sürüden çıkarılmaları ile sonuç başarılı olabilir. İshal ile seyreden hastalıklar bir-biriyle karışabilir. Hastalığın zoonotic potansiyeli olduğu yani insanlara bulasacağı bilindiğinden, çiğ süttün insan tüketiminde kullanılmaması gereklidir.